

JAC. P. THIJSSSE
COLLEGE

Dyscalculieprotocol

2020-2021

INHOUDSOPGAVE

ALGEMENE INLEIDING	4
WAT IS DYSCALCULIE?	5
SIGNALERING EN ONDERZOEK ERNSTIGE REKENPROBLEMEN EN DYSCALCULIE	6
Bij aanmelding van een leerling	6
Signalering gedurende de schoolcarrière	6
Rekentoetsen in de brugklas of derde klas	7
DYSCALCULIEVERKLARING	8
BEGELEIDING	9
FACILITEITEN EN HULPMIDDELEN	9
Faciliteiten	9
Examen	9
Schoolexamen Rekenen	9
ONTHEFFINGEN, AANGEPAST PROGRAMMA	10
LITERATUURLIJST EN NUTTIGE SITES	11
Bijlage 1: Kopie faciliteitenkaart	12
Bijlage 2: Overzicht faciliteiten voor leerlingen met dyscalculie en leerlingen met ernstige reken- problemen tijdens het eindexamen (bij vakken waarbij wordt gerekend)	14
Bijlage 3: Rekenkaart rekentoets VO 2015	15
Bijlage 4: Dyscalculieafspraken binnen vakken waarbij gerekend wordt	17

ALGEMENE INLEIDING

Binnen het kader van de missie van het Jac. P. Thijsse College past een dyscalculiebeleid. Om dit beleid handen en voeten te geven is dit dyscalculieprotocol opgesteld. De school gaat hierbij uit van de richtlijnen die, in opdracht van het ministerie van OCW (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap), opgesteld zijn door de NVORWO (Nederlandse Vereniging voor de Ontwikkeling van RekenWiskunde-Onderwijs) in het Protocol ERWD (Ernstige RekenWiskunde-problemen en Dyscalculie) VO. Hierin wordt dyscalculie gezien als een hardnekkig en ernstig rekenprobleem.

Organisatie

Aanspreekpunt betreffende dyslexie voor leerlingen, ouders en docenten is dyscalculiecoördinator mevr. Annemarie Duin. Hier worden de signaleringen en de vragen om hulp en begeleiding neergelegd vanuit ouders, leerlingen en het team van JPT. Zij is bereikbaar via de receptie van de school: 0251-652571 of e-mailadres ADn@jpthijsse.nl.

WAT IS DYSCALCULIE?

Dyscalculie betekent letterlijk ‘*slecht kunnen rekenen*’. Dyscalculie staat voor ernstige problemen met (leren) rekenen. Kinderen met dyscalculie hebben hardnekkige problemen bij het aanleren en automatiseren van de basisvaardigheden van rekenen en wiskunde.

In het voortgezet onderwijs is het tempo vaak een groot struikelblok voor leerlingen met dyscalculie. Het probleem breekt hen niet alleen op bij wiskunde, maar ook bij andere vakken als natuurkunde en scheikunde, waar moet worden gerekend. Leerlingen met dyscalculie hebben vaak moeite met het tempo, maken vaak rekenfouten en hebben weinig inzicht in getallen.

Onderscheid tussen ernstige rekenproblemen en dyscalculie

Ernstige rekenproblemen kunnen ontstaan als er onvoldoende afstemming wordt gerealiseerd tussen het (reken-)onderwijs en de onderwijsbehoeften van de leerling. De kenmerken van het onderwijs sluiten dan niet of onvoldoende aan bij de aangeboren en/of verworven kenmerken van de leerling. Door effectieve training verdwijnt een deel van de rekenproblemen.

“Wij spreken van dyscalculie als ernstige rekenproblemen, ondanks langdurige deskundige begeleiding en zorgvuldige afstemming, hardnekkig blijken en onveranderd blijven bestaan” (Van Groenestijn, van Dijken & Janson, 2012).

De school stelt zich als doel de leerlingen met dyscalculie in de dagelijkse praktijk op school zo goed mogelijk te begeleiden. De school biedt voorlichting, signalering, facilitering en begeleiding. Daarbij dient in acht genomen te worden dat de school niet over de middelen beschikt om voldoende specifiek gerichte remediale hulp te geven. Eventueel kan school een leerling verwijzen naar externe remediale hulp.

SIGNALERING EN ONDERZOEK ERNSTIGE REKENPROBLEMEN EN DYSCALCULIE

Bij aanmelding van een leerling

Bij de overdracht van de leerling via de interne begeleider (IB-er) en leerkracht van de (basis-)school wordt duidelijk gemaakt of de leerling hulp nodig heeft en zo ja, welke hulp. Bij dyscalculie wordt er gevraagd op wat voor manieren het probleem zich uit en welke hulp de leerling nodig heeft. Als op het onderwijskundig rapport de aantekening 'dyscalculie' staat, controleert de dyscalculiecoördinator of een onderzoeksverslag meegestuurd wordt. Hierin staan immers goede aanwijzingen voor de ondersteuning. Om in aanmerking te komen voor faciliteiten, dient een onderzoeksrapport en een officiële dyscalculieverklaring aanwezig te zijn.

Signalering gedurende de schoolcarrière

Aan de signalering van dyscalculie gaat een traject vooraf. Vermoedens van dyscalculie kunnen naar voren komen via docenten, mentoren, teamleiders, ouders en leerlingen zelf. Bij brugklasleerlingen zijn er in het begin van het schooljaar soms ook vermoedens vanuit de basisschool.

Bij deze eerste signalering spelen de mentor, de rekencoördinator en de dyscalculiecoördinator een centrale rol. De dyscalculiecoördinator verzamelt informatie, gegevens en aanwijzingen en neemt contact op met de ouders om te bespreken of er een vooronderzoek uitgevoerd gaat worden.

Tijdens het vooronderzoek worden de volgende punten bekeken:

- Informatie basisschool.
- Informatie van de wiskunde docent of andere vakken waarbij rekenvaardigheid nodig is.
- Opmerkingen van docenten uit leerling besprekingen.
- Is er een remedial teaching traject gevolgd?
- Informatie van ouders.
- Verrassende resultaten.
- Resultaten van de testjes die de dyscalculiecoördinator heeft afgenomen.

De volgende situaties doen zich voor:

1. Vermoeden door basisschool

Indien op het overdrachtsformulier is aangegeven dat er een vermoeden van dyscalculie is, neemt de dyscalculie coördinator contact op met de basisschool voor nadere informatie. Hij/zij heeft hierover een kort gesprek met ouders en leerling. Omdat er nog geen informatie beschikbaar is vanuit de school zelf, wordt de afspraak gemaakt dat de mentor de resultaten van de leerling volgt in relatie tot het vermoeden.

2. Vermoeden door ouders of leerling in de loop van het schooljaar

Als een ouder of leerling in de loop van het jaar een vermoeden heeft van dyscalculie, heeft de mentor eerst een gesprek met de ouders en de leerling en inventariseert daarbij de aanwijzingen voor dyscalculie. De mentor informeert bij de ouders wat er tot dan toe aan de problemen is gedaan. Deze informatie gaat naar de coördinator. De dyscalculiecoördinator wint verdere informatie in bij de docenten. Indien nodig wordt gevraagd naar werk van de leerling. De coördinator start indien gewenst een vooronderzoek.

3. Vermoeden door docenten

Als een docent bij een leerling een vermoeden heeft van dyscalculie, geeft hij/zij dit door aan de mentor en de coördinator. De dyscalculiecoördinator gaat bij andere docenten na of deze dit vermoeden delen. Indien meer docenten signalen zien, informeert de mentor de ouders. De ouders nemen desgewenst contact op met de dyscalculiecoördinator (ADn@jpthijssse.nl) als zij willen dat een vooronderzoek gaat plaatsvinden.

Alle beschikbare gegevens worden door de dyscalculiecoördinator beoordeeld en vervolgens wordt besloten welke leerlingen verder onderzocht moeten worden. De ouders van de leerlingen die in aanmerking komen voor een nader onderzoek, worden geïnformeerd. Zij krijgen informatie over het verloop van het vooronderzoek.

Als het vooronderzoek is afgerond wordt er contact opgenomen met de ouders om ouders in overweging

laten nemen hun kind een extern Remedial Teaching traject te laten volgen of een extern onderzoek naar dyscalculie te laten doen. De dyscalculiecoördinator geeft hierbij aan bij welke onderzoeksinstituten de ouders en leerling terecht kunnen.

De verantwoordelijkheid voor hulp (Remedial-teaching) en of (voor-)onderzoek gericht op dyscalculie ligt bij de ouders. Dit geldt tevens voor de kosten daarvan.

De mentor maakt een aantekening in Magister, zodat docenten op de hoogte zijn van de situatie betreffende een leerling.

Rekentoetsen in de brugklas of derde klas

Aan het begin van het jaar worden leerlingen getoetst op rekenen in het kader van de bepaling van de referentieniveaus rekenen. Bij leerlingen die instromen in vmbo-tl, wordt verondersteld dat ze tenminste referentieniveau 1F (F is fundamenteel niveau) beheersen. Voor leerlingen die in havo of vwo starten is dat referentieniveau 1S (S is streefniveau). Eind vmbo tl is niveau 2F vereist, eind havo en vwo 3F.

Leerlingen die aan het begin van de brugklas het vereiste niveau niet halen, krijgen extra hulples rekenen. Bij de tussentijdse toetsing in 3 mavo, 4 havo en 5 vwo, krijgen die leerlingen die te laag scoren eveneens hulples rekenen aangeboden. De leerlingen met een opvallend lage score voor de rekenonderdelen worden, in overleg met de rekencoördinator, uitgenodigd voor een gesprek met de dyscalculiecoördinator. In het gesprek worden de leerling specifieke problemen in kaart gebracht.

DYSCALCULIEVERKLARING

Een dyscalculieverklaring is een document waarop staat dat er bij de betreffende leerling sprake is van dyscalculie. Een dyscalculieverklaring is gebaseerd op een onderzoek door psycholoog/orthopedagoog en moet voldoen aan voorwaarden die het protocol ERWD stelt.

Een dyscalculieverklaring kan alleen worden afgegeven door een diagnosticus die voldoet aan de volgende voorwaarden:

- a. Hij heeft een BIG-registratie als GZ-psycholoog, een NIP-registratie als Kinder- en Jeugdpsycholoog of een NVO-registratie als Orthopedagoog-Generalist.
- b. Hij is bovendien gespecialiseerd op het gebied van rekenen (Master Special Educational Needs (SEN) met specialisatie rekenen en rekenproblemen) of werkt bij het psychodiagnostisch onderzoek samen met een rekenspecialist.
- c. Hij werkt volgens de professionele standaarden en richtlijnen van zijn eigen beroepsvereniging en volgens de procedure voor handlingsgerichte diagnostiek

Wanneer een leerling bij aanmelding op het Jac. P. Thijsse College al een dyscalculieverklaring heeft, zorgen de ouders ervoor dat mevr. Annemarie Duin (de dyscalculiecoördinator) een kopie krijgt van de dyscalculieverklaring met het bijbehorende onderzoeksverslag, eventueel aangevuld met verslagen/evaluaties van eerder gegeven hulp (Remedial Teaching).

BEGELEIDING

De begeleiding aan leerlingen met dyscalculie kan onderverdeeld worden in drie fases:

1. Begeleiding door de vakdocent en/of mentor

In de eerste plaats is er extra hulp door de vakdocent zelf. Die kan het best nagaan waarmee de leerling de meeste problemen heeft en kan daarbij direct adviseren en enige begeleiding bieden. Ook de mentor speelt een belangrijke rol. De mentor heeft het best zicht op het algemeen functioneren van de leerling en weet of er meer problemen spelen en of de hulp ook vakoverstijgend kan zijn. De mentor begeleidt de leerling direct op planning en organisatie van het huiswerk en voert, in overleg met de dyscalculiecoördinator, gesprekken met de leerling, over hoe hij het best om kan gaan met dyscalculie.

2. Begeleiding buiten de klas op school

Als de eerste begeleiding van de vakdocent of de mentor te weinig aanslaat, kan hulp buiten de klas geboden worden. De volgende mogelijkheden kunnen worden aangeboden:

- a. Hulples rekenen (alleen in de brugklas, voor- en eindexamenklassen) georganiseerd door de rekencoördinator na de rekentoets. In deze hulplessen wordt met behulp van een computerprogramma gewerkt aan rekenen.
- b. Dyscalculiecoördinator. Op geregelde basis vindt er een gesprek met de leerling plaats waarin het invullen van de faciliteitenkaart aan bod komt. Ook wordt het opzoekboekje bijgehouden en aangepast indien nodig en is er mogelijkheid tot extra uitleg over basisvaardigheden rekenen.

3. Externe begeleiding

De school beschikt ook over algemene informatie met betrekking tot Remedial Teaching (RT) buiten school in de particuliere sfeer.

Hulp van de dyscalculiecoördinator

De dyscalculiecoördinator nodigt de leerling in het begin van het schooljaar uit om de faciliteitenkaart te bespreken en geeft aan welke hulp er gegeven kan worden.

De leerling wordt zoveel mogelijk in de klas door de vakdocent geholpen. In de wiskundelessen wordt er ook aandacht besteed aan rekenen. De sites www.rekenbeter.nl en www.beterrekenen.nl geven de leerlingen de mogelijkheid om thuis de stof nog eens door te nemen.

Blijkt de leerling ondanks deze ondersteuning nog veel moeite te hebben om de les te kunnen volgen, dan vraagt de mentor in overleg met de docent wiskunde aan de dyscalculiecoördinator om de leerling een korte periode te begeleiden. De begeleiding is gericht op:

- Het oefenen van de onderliggende basisvaardigheden.
- Ondersteuning en het vergroten van het zelfvertrouwen.
- Een goede aanpak: het aanleren van strategieën met betrekking tot de lesonderdelen van rekenen/wiskunde.

Meestal gaat het dan om twee tot vier contactmomenten, waarna de leerling in de klas weer voldoende mee kan komen en de docent de begeleiding weer overneemt.

FACILITEITEN EN HULPMIDDELEN

Voor leerlingen met dyscalculie zijn er faciliteiten beschikbaar. Deze staan vermeld op een faciliteitenkaart*¹, waar onder andere het recht op extra tijd en een kaart met oplossingsstrategieën op staat. De dyscalculiecoördinator gebruikt bij het toewijzen van de faciliteiten zoveel mogelijk de aanbevelingen die zijn opgenomen in het onderzoeksverslag. Het uitgangspunt bij het verlenen van de faciliteiten zal zoveel mogelijk bij voorkeur de regeling zijn die geldt bij het eindexamen.

De dyscalculiecoördinator zorgt ervoor dat de docenten aan het begin van het schooljaar op de hoogte worden gebracht van de leerlingen met een dyscalculieverklaring. Een begripvolle houding van de mentor en de vakdocent is van groot belang. De mentor/vakdocent gaat in gesprek met de leerling en vraagt wat de beste manier is om de leerling te helpen/begeleiden.

Faciliteiten

Leerlingen met dyscalculie krijgen extra tijd bij het maken van toetsen waarbij veel gerekend wordt. Dit geldt voornamelijk bij de vakken: wiskunde, natuurkunde, scheikunde en economie. In overleg met de vakdocent en dyscalculiecoördinator kan dit soms ook gelden voor de vakken: biologie, aardrijkskunde, bèta, Natuur Leven en Technologie (NLT) en bedrijfseconomie.

Leerlingen met dyscalculie mogen bovendien gebruik maken van een rekenmachine bij die vakken waarbij gerekend moet worden, uitgezonderd de rekentoetsen, het schoolexamen rekenen en de rekentesten in de wiskundelessen. In de les en tijdens de toetsen, alleen in de onderbouw, kan de leerling gebruik maken van een zogenaamde strategieënkaart ofwel een opzoekboekje (www.opzoekboekje.nl). Dit boekje kan, in overleg met de dyscalculiecoördinator, worden opgesteld. Het opzoekboekje is een leeg fotoboekje waar kaartjes van onderwerpen over wiskunde en rekenen in geplaatst kunnen worden. Dit opzoekboekje kan de leerling gebruiken als hulpmiddel om bepaalde rekenproblemen op te lossen tijdens de les of toets. Soms neemt de leerling van de basisschool al zo'n kaart mee.

In de loop van de onderbouw wordt deze faciliteit langzaam afgebouwd, omdat tijdens het examen deze faciliteit nog niet is toegestaan.

Examen

Leerlingen met een dyscalculieverklaring*² kunnen, op grond van artikel 55 van het eindexamenbesluit, in aanmerking komen voor:

- Dertig (30) minuten extra tijd bij de eindexamens waarbij het rekenwerk een belangrijke rol speelt.
- Het gebruik van een rekenmachine tijdens het centraal examen.
- Het gebruik van de door het CvTE (College voor Toetsen en Examens) vastgestelde rekenkaart.

Leerlingen met dyscalculie mogen bij het centraal examen geen gebruik maken van een formulekaart of rekentabellen. Kennis van de formules behoort tot de exameneisen.

Schoolexamen Rekenen

Het gebruik van de door het CvTE vastgestelde rekenkaart is toegestaan bij vakken waarbij gerekend wordt inclusief het schoolexamen Rekenen*³.

*¹ Zie bijlage 1: Kopie faciliteitenkaart

*² Zie bijlage 2: Overzicht faciliteiten voor leerlingen met dyscalculie en leerlingen met ernstige rekenproblemen tijdens het eindexamen

*³ Zie bijlage 3: Rekenkaart rekentoets VO 2015

ONTHEFFINGEN, AANGEPAST PROGRAMMA

Voor leerlingen met dyscalculie of met ernstige rekenproblemen zijn geen ontheffingen mogelijk

---

LITERATUURLIJST EN NUTTIGE SITES

Literatuurlijst

- *Protocol Ernstige RekenWiskunde- problemen en Dyscalculie*; Van Groenestijn M., Van Dijken G., & Janson D. (2012)
- *Protocol Dyscalculie: Diagnostiek voor Gedragsdeskundigen (protocol DDG)*; Van Luit J.E.H., Bloemert J., Ganzinga E.G., & Mönch M.E.. (2014)
- Balansdigitaal (2013); www.balansdigitaal.nl
- College voor Toetsen en Examens: www.hetcvte.nl
- Steunpunt taal en rekenen VO: www.steunpuntaalenrekenenvo.nl

Enkele nuttige sites

Alle vakken:

- www.digischool.nl
- www.ezelsbrug.nl
- www.teach2000.nl

Rekenen/wiskunde:

- www.steunpuntaalenrekenenvo.nl
- www.beterrekenen.nl
- www.fisme.science.uu.nl/rekenweb/
- wiskunde.ebrodesign.com/ (Onderwerpen van wiskunde gesplitst voor onder- en bovenbouw)
- www.math4all.nl (wiskundemateriaal voor de internetgeneratie)

Dyscalculie:

- www.masterplandyscalculie.nl
- www.steunpuntDyscalculie.nl
- www.balansdigitaal.nl
- www.tbraams.nl
- www.opzoekboekje.nl

Bijlage 1: Kopie faciliteitenkaart

Faciliteitenkaart: voorkant

Dyscalculiefaciliteiten verleend aan:

Afgiftedatum:

Dit zijn de afspraken die deel uitmaken van het beleid van de school om leerlingen met dyscalculie extra zorg en faciliteiten te bieden, zodat deze leerling de lessen met succes kan volgen.

Vakdocenten houden zich aan deze afspraken.

De docenten houden er rekening mee dat leerlingen met dyscalculie meer tijd nodig hebben bij opgaven waarbij gerekend moet worden.

- Als je je onvoldoende inzet of misbruik maakt van deze voorzieningen wordt je daarop aangesproken door de vakdocent of de mentor. De dyscalculiecoördinator wordt geïnformeerd en geeft je een waarschuwing. Een tweede waarschuwing betekent dat deze faciliteitenkaart tijdelijk wordt ingetrokken.
- Er vindt in de onderbouw een afbouw van faciliteiten plaats om je te laten wennen aan de eisen van het CE.

Zowel van de school als van de leerling wordt verwacht dat hij/zij zich inspant. Een leerling met dyscalculie zal met name bij wiskunde (en andere exacte vakken) meer moeten oefenen dan zijn medeleerlingen.

Handtekening dyscalculiecoördinator: _____

Handtekening leerling: _____

Wijzigingen maken deze kaart ongeldig!

Kopie faciliteitenkaart: achterkant

Dyscalculiefaciliteiten verleend aan:	d.d.
- Tijd	<ul style="list-style-type: none"> ○ Extra tijd bij proefwerken, toetsen en examens, waarbij gerekend wordt (10 minuten per lesuur) of minder vragen. Minder opgaven niet mogelijk bij PTA's en proefwerkweken.
- Hulpmiddelen	<ul style="list-style-type: none"> ○ Gebruik rekenmachine bij vakken waarbij gerekend moet worden (niet bij de reguliere rekentoets, schoolexamen Rekenen en rekestesten) ○ Kladpapier laten gebruiken ○ Opzoekboekje mag gebruikt worden (vanaf 3^e klas afbouwen) tijdens de les/toets. ○ Gebruik rekenkaart (door CvTE vastgesteld) bij vakken waarbij gerekend mag worden.
De onderstaande faciliteiten worden in onderling overleg met de vakdocent, teamleider en dyscalculiecoördinator gegeven.	
In de les	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Bij toetsen duidelijk aangeven als er andere opgaven komen. ○ Meer/Minder (dezelfde) opdrachten laten maken. ○ Niet onvoorbereid laten rekenen in de klas. 	
Huiswerk	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Kopiëren aantekeningen van medeleerling of docent. 	
Advies	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Ga naast iemand zitten die serieus werkt en je kan helpen ○ Zoek hulp buiten school om 1x per week de lastige sommen nogeens door te nemen. 	

Bijlage 2: Overzicht faciliteiten voor leerlingen met dyscalculie en leerlingen met ernstige rekenproblemen tijdens het eindexamen (bij vakken waarbij wordt gerekend).

	Centraal examen	SE Rekenen	
Gebruik rekenmachine	Alle leerlingen bij alle vakken.	Niet toegestaan. Bij opgaven waarbij dat wel mag verschijnt de rekenmachine in beeld.	De rekenmachine mag niet één of meer van de volgende eigenschappen hebben: lichtnetaansluiting tijdens het examen, opladen tijdens het examen, schrijfbol, alarm of ander geluid, alfanumeriek (letters op scherm)*, grafieken weergeven, zend- of ontvanginstallatie.
Extra tijd	Leerlingen met een dyscalculieverklaring, voor vakken waarbij gerekend wordt.	Leerlingen met een dyscalculieverklaring.	
Rekenkaarten door het CvE vastgesteld (zie bijlage 3)	Leerlingen met een dyscalculieverklaring.	Leerlingen met een dyscalculieverklaring.	
Verklanking van de examens	Niet.	N.v.t.	

Bijlage 3: Rekenkaart rekentoets VO 2015

Hieronder staat één voorbeeld van een rekenkaart. Voor overige rekenkaarten en aanvullende rekenkaarten wordt doorverwezen naar het document [Rekenkaarten en aanvullende rekenkaarten](#).

Rekenkaart rekentoets VO 2015

De school mag het gebruik van de kaart toestaan bij:

- de reguliere rekentoets en de centrale examens door leerlingen met een geldige dyscalculieverklaring.
- de aangepaste rekentoets door leerlingen met ernstige rekenproblemen of dyscalculie, die op grond van de criteria door de school zijn toegelaten tot de aangepaste toets.

De rekenkaart kan worden gezien als een vorm van kladpapier. Bij de digitale rekentoets, bij papieren examens en bij digitale examens zijn de voor die examenvorm geldende kladpapierregels ook van toepassing op de rekenkaart.

Het is toegestaan de leerling op zijn/haar verzoek tijdens de zitting een nieuw exemplaar te verstrekken. Het is toegestaan de leerling bij aanvang van de zitting meerdere exemplaren te verstrekken.

De school mag een kaart vaststellen en uitreiken die slechts een deel van de tabellen bevat. Onderscheid daarin per leerling is toegestaan. Kleine lay-outwijzigingen, zoals een tabel verticaal in plaats van horizontaal plaatsen, zijn toegestaan. Aanvullingen zijn niet toegestaan.

Bij de reguliere rekentoets en het centrale examen hoeft de leerling niet te beschikken over de algemene informatie op deze pagina; het verstrekken van de hierna volgende pagina's met verhoudingstabellen is voldoende.

College voor Examen

Rekenkaart rekentoets VO 2015

Procenten	Aantallen
100%	
50%	
25%	
10%	
5%	
1%	
21%	
6%	
121%	
106%	

Breuk	Kommagetal
1/1	1,00
1/2	0,50

0										1	kilo
0										10	hecto
0										100	deca
0										1000	meter, gram, liter

0										1	meter, gram, liter
0										10	deci
0										100	centi
0										1000	milli

Seconden	Minuten	Kwartier	Uren
60	1		
	15	1	
	60		1

Bijlage 4: Dyscalculieafspraken binnen vakken waarbij gerekend wordt

Elke leerling met dyscalculie krijgt een faciliteitenkaart waarop de dyscalculiecoördinator de betreffende faciliteiten aankruist. Deze faciliteiten gelden voor alle vakken, tenzij anders aangegeven. Een leerling met dyscalculie heeft dus alleen recht op een bepaalde faciliteit als deze is aangekruist.

De leerling zet op het toets blaadje DYSC neer ter herinnering voor de vakdocent en surveillant tijdens toetsen en examens.

Naast de toegewezen faciliteiten gelden voor wiskunde en de andere vakken waarbij gerekend wordt de volgende regels met betrekking tot het beoordelen van het gemaakte werk:

- Leerling heeft cijfers van een getal omgedraaid, correct rekenen
- Docent rekent altijd door met doorrekenfouten van een leerling met dyscalculie. De docent bekijkt of de strategie van de leerling wel de juiste was geweest en houdt daar rekening mee met de beoordeling.